

Простак (Простодушний) (стислий переказ)

Вольтер

У Франції біля моря розташувався невеликий монастир Гірської Богоматері. До берега пристав корабель з Англії. Гарний чорнявий хлопець зіскочив на землю. Він дуже сподобався Керкабонам — пріору та його сестрі.

Його запросили у гості. Виявилося, що він гурон, не знає батька та катері. Колись у Гуронії (Вольтер цю країну вигадав) його захопили у полон. А звуть його Простодушний, бо він насправді дуже щира проста душа.

До Керкабонів завітало дуже багато людей, усіх зацікавив цей красень. Звісно, особливо дівчат.

Не криючись, юнак розповідає про свою кохану — чарівну Абакабу, яку, на жаль, з'їв ведмідь.

Звичаї у Гуронії дуже дикі. Наприклад, родичі Абакаби хотіли з'їсти хлопця з іншого племені. Але Простодушний звільнив його та знайшов у ньому вірного друга.

Усі у захваті від цієї доброї душі. Довідавшись, що гурон нехрещений, священник негайно хоче зробити з дикуна християнина, але той відмовляється, бо цінує свою поганську віру.

Спати юнак розташувався просто на підлозі, а зранку пішов полювати.

На знак подяки він вирішив подарувати пріору оберіг, який носив на шії. Це був подвійний портрет чоловіка та жінки. Пріор упізнав у них свого брата-капітана та його дружину, які багато років тому попливли до Канади. Священник та його сестра вирішили, що молодий гурон — їх племінник. Батьки, певне, загинули, а малюка виховала няня-гуронка.

Простодушний залишається у Бретані. Пріор дає йому почитати Євангеліє. Гурон переймається нещасною долею Христа та навіть збирається вбити Пілата, але йому пояснюють, що вся ця сумна історія відбулася дуже давно.

Простодушний повірив у священну книгу. Але наслідком цієї Віри було те, що він вирішив, наприклад, зробити обрізання, бо у Біблії усі були обрізані. Потім на сповіді він почав трусити та гамселити монаха, бо розсудив, що якщо він розповів монахові про свої дурні вчинки, той повинен зробити те ж саме.

Хреститися він бажав тільки в річці, заліз у воду та й стояв там, відмовившись іти до церкви.

Мадемуазель де Сент-Ів уловила його піти до церкви. Гурон дуже подобався їй та відповідав взаємністю. Так дівчина стала хрещеною матір'ю юнака, Простодушному дали ім'я Геракл.

Геракл вирішив одружитися з мадемуазель де Сент-Ів. Вона погодилася. Але виявилося, що шлюб між хрещеником та хрещеною заборонено церквою. Дозвіл може

дати тільки Папа Римський. Це здається Простодушному дуже дивним: навіщо йому дозвіл якогось старигана, який живе дуже далеко і навіть не знає ні гурона, ні чарівної бретонки.

Одружитися, по розумінню Простодушного, означає кохатися. Він навіть увірвався до спальні мадемуазель, щоб негайно "одружитися". Але дівчина опиралася, бо хотіла, щоб усе було по закону. "Навіщо закони, судді, папірці, — гадає юнак, — коли люди чесні?"

Мадемуазель відправили до монастиря. Гурон бродив навколо та мріяв про викрадення.

На селище нападають англійці. Простодушний з купкою солдат блискавично відбиває напад. Йому дістався трофей — гаманець адмірала. Пріор розуміє, що доля племінника бути не священиком, а військовим.

Простодушний вирушає до короля у Версаль. Він гадає, що король одружить його з коханою. Гурон зустрічається з гугенотами, які тікають із країни, бо їх переслідують. Простодушний каже, що нерозважливо королю виганяти людей, корисних для держави, тільки за те, що вони не визнають Папи.

Геракл не може зрозуміти, чому йому не можна зустрітися з королем негайно. Чому треба йти від вельможі до вельможі для того щоб одержати винагороду за перемогу над англійцями?

Єзуїт, що підслухав бесіду гурона з гугенотами, пише на нього донос. Бідолашного хлопця, хоч він відчайдушно відбивається, запроторюють у тюрму.

У Бастилії він опиняється разом з філософом-янсеністом, який сидить через свої переконання. Філософ дає своєму молодому товаришу книги. Дуже розумний, гурон вивчає фізику, історію, математику. Але Простодушному багато речей здаються забобонами та нісенітницями. Його очима Вольтер критично дивиться на сучасну йому науку та мораль.

На всі гроші гурон накупив книг та став записувати свої думки.

Філософ Гордон вражений тим, як вірно мислить це дитя природи.

Обговорюють в'язні й літературу. Закоханого більш за все вражають розповіді про кохання. Але з п'єс він вибирає "Тартюфа" Мольєра, бо розуміє, що саме Тартюф посадив його до в'язниці.

Визволяти коханого з темниці приїздить мадемуазель де Сент-Ів. Вона ходить від одного вельможі до іншого, сподіваючись, що чарівній дівчині не відмовлять. Один із вельмож погодився допомогти, але став домагатися кохання мадемуазелі. Дівчина не погодилася, вона була у розпачі.

Але жінка, у домі якої вона зупинилася, каже, що дуже часто шлях до високого звання чоловіків іде через ліжко дружини або коханої. Вельможа присилає чарівній бретонці дорогоцінні сережки та запрошення у гості. Він показує їй папери, у яких — визволення її коханого з в'язниці та чин лейтенанта для нього. Мадемуазель не могла опиратися. В обіймах міністра вона уявляла, що її обіймає Простодушний.

Дівчина врятувала не тільки свого коханого, але і його друга-філософа. Про ціну,

якою далось звільнення, вона не сказала, але часто заливалася сльозами, згадуючи свій гріх. Вольтер називає її великодушною грішницею. Діамантові сережки мадемуазель залишила своїй приятельці з Версалю, та приїхала в кареті їх повернути. Дівчина жбурнула дорогоцінності на підлогу: "Нехай чоловік забере їх собі або подарує вам! Мені вони не потрібні!"

Дівчина каялася так відчайдушно, що захворіла. Вона зізналася в усьому своєму коханому. Він пробачив її від щирого серця і сказав, що кохає її.

Але нещасна вже не змогла одужати. Мадемуазель де Сент-Ів померла. Вельможа, що став причиною її смерті, приїхав, щоб побачити чарівну бретонку, яка вразила його у самісіньке серце своєю гордою відмовою від дорогоцінного подарунка. Але побачив скорботну процесію та труну.

Він зізнався в усьому Простодушному та виказав бажання спокутувати свою провину. Гурон спершу хотів убити вельможу, але потім гнів його вщух.

Герой повісті став чудовим, дуже відважним офіцером.

Його друг філософ одержав парафію і жив мудро та щасливо. Його звичайною приказкою було: "Немає лиха без добра!"